

Cudurka *Borrelia miyamotoi*

Waa maxay cudurka *Borrelia miyamotoi*?

Cudurka *Borrelia miyamotoi* waa mid ka mid ah cudurada shilinta laga qaado ee Minnesota. Cudur siduhu wuxuu si dhaw ula xidhiidhaa bakteeriyada keenta xumadda ka-sii-darista takfidu keento waxayna si fog ula xidhiidhaa bakteeriyada keenta cudurka Lyme. Waxaa markii ugu horraysay loo aqoonsaday inay sabab u tahay jirro bini'aadan sanadkii 2011-kii iyada oo kiiskii ugu horreeyay laga soo sheegay qof Minnesota deggan 2016. Tan iyo markaas, tiro yar oo xaalado ah ayaa laga soo sheegaa Minnesota sanad walba.

Sidee bay dadku ku qaadaan cudurka *Borrelia miyamotoi*?

Dadku waxay ku qaadaan cudurka *B. Miyamotoi* inta ugu badan qaniinyada shilinta lugaha madow (deer tick) taasi oo caabuqa bakteeriyadu uu hayo. Dhammaan shilinta lugaha madow ma sidaan bakteeriyadan, dhammaan dadka ay qaniinto shilinta lugaha madowna ma bukoodaan. Shilintu waxay u baahan tahay inay qofka ku dhagganaato muddo kahor inta ayna cudurka keenin. Inkastoo muddada ugu yar aan la ogaan karin *B. Miyamotoi*, cudur sidaha waxa lagu gudbin karaa 24-ka saac ee u horreeya ee qabsashada shilinta.

Shilinta lugaha madow waxay ku nooshahay dhulka meelaha dhirta leh ama meelaha kaynta badan leh. Shilintu waxay ka raadsataa wax ay ku dul noolaato heerka ama heer u dhaw waxayna qabsataa marka qof ama xayawaan meesha soo maraan. Shilintu ma booddo, duusho ama kama soo dhacdo geedaha.

Gobolka Minnesota, bilaha Abriil ilaa Luulyo iyo Sebtembar ilaa Oktoobar ayaa ah kuwa khatarta ugu wayn ee in shilintu qofka qaniinto. Khatartu

waxay cirka gaadhaa Juunyo ama Luulyo sanad kasta. Shilinta lugaha madow waa wax yaryar; kuwa qaangaarka ah waxay la xajmi yihiin siidhka sisinta kuwa carruurta ahna waxay la xajmi yihiin siidhka bobiga. Iyadoo ay ugu wacan tahay xajmigooda yar, qofku ma ogaan karo in shilin qaniinsan tahay.

Maxay yihiin astaamaha cudurka *Borrelia miyamotoi*?

Baaxadda jirrada wali waa la sharxayaa cudurkan cusub. Hase yeeshee, astaamaha ugu caansan ee la soo sheegay ilaa hadda waxaa ka mid ah:

- Qandho ama qarqaryo
- Madax-xanuun
- Murqo xanuun
- Daal ama daciifnimo

Si la mid ah xumadda ka sii darta ee shilinta laga qaado, qaar kamid ah bukaanada u buka *B. Miyamotoi* waxay ku tilmaameen calaamadaha soo noqnoqda kahor inta aan la ogaanin iyo daawaynta. Xanuun daran oo saameeya nidaamka dareemayaasha, sida meningoencephalitis (caabuqa maskaxda iyo xuubyada ku wareegsan maskaxda), ayaa sidoo kale la soo sheegay.

Sidee cudurka *Borrelia miyamotoi* loo ogaadaa?

Haddii qofku tuhmo inuu qabo cudurka *B. Miyamotoi* waa inay la xiriiraan dhakhtarka sida ugu dhakhsaha badan ee suurto galka ah looga baaro loogana daaweeyo. Baaristu waxay kusalaysan tahay taariikhda gaadhista deegaan shilintu joogto, baaris jireed, iyo tijaabooyin shaybaar si loo xaqiijiyo waxa qofka haya.

Sidee cudurka *Borrelia miyamotoi* loo daaweeyaa?

Cudurka *Borrelia miyamotoi* waxa lagu daaweeyaa antibayootik. Waxay u badan tahay inaad qaaddo cudurkan shilintu qaaddo markaa sii wad si aad uga ilaaliso naftaada qaniinyada shilinta oo la xidhiidh dhakhtarkaaga haddii aad tuhunto inaad leedahay astaamaha cudurka *B. Miyamotoi*.

Sidee baan u yarayn karaa khatartayda?

Wakhtigan ma jiraan wax tallaah ah oo bani aadaka loo heli karo cudurka *B. Miyamotoi*. Yaraynta gaadhista meelaha shilintu jooqto ayaa ha difaaca ugu fiican ee ka dhanka ah cudurka shilinta laga qaado.

Iska ilaali qaniinyada shilinta:

- Ogow meesha ay shilintu ku nooshahay iyo marka ay firfircoon yihiin.
  - Shilinta lugaha madow waxay ku nooshahay aagagga geedaha waawayn ama kaynta leh.
  - Gobolka Minnesota, firfircoonida shilinta lugaha madow waxay ugu firfircoon tahay laga bilaabo Abriil -- Luulyo iyo Sebtembar -- Oktoobar.
- Isticmaal celiye shilin oo ammaan ah iyo wax-ku-ool ah haddii aad jooqto aagagga ama agagaarka meelaha shilintu ku nooshahay. Raac tilmaamaha waxsoosaarka oo dib ugu isticmaal sida la tilmaamay.
  - Isticmaal **celiyayaasha DEET** (ilaa 30%) maqaarka ama dharka. Ha u isticmaalin DEET dhallaanka ka yar da'da laba bilood.
  - Hore ugu sii daawee dharka iyo qalabka **celiyayaasha permethrin** kusalaysan si aad iskaga ilaaliso qaniinyada shilinta muddo ugu yaraan ah laba toddobaad adiga oo mar labaad isticmaalin. Ha u isticmaalin permethrin maqaarkaaga.

- Xiro dhar iftiin leh oo kaa caawiya inaad si dhib yar u aragto shilinta. Xiro shaadh iyo surwaal dheer si aad u daboosho maqaarkaaga.
- Ku dhaq dharka qallalan iyo qalabka kul sare ugu yaraan 60 daqiiqo kadib markii aad wakhti ku soo qaadatay aagag ay shilintu ku nooshahay.
- Kala hadal dhakhtarkaaga xoolaha wax ku saabsan waxsoosaarka ammaanka iyo wax-ku-oolka ah ee aad isticmaali karto si aad u ilaaliso rabbaayaddaada.

Hubi shilinta ugu yaraan halmar maalintii kadib markaad wakhti ku qaadato meelaha ay shilintu ku nooshahay.

- Jirkaaga oo idil si dhaw ugu baadh muraayad, gaar ahaan meelaha ay adag tahay in la arko sida bisqinta iyo kilkisha.
- Soo goo shilinta isla marka aad aragto.
- Isticmaal birqabadyo ama farahaaga si aad shilinta u qabato meel afkeeda u dhaw. Si tartiib ah u soo goo shilinta. Ku nadiifi aagga saabuun iyo biyo.
- Ka baar qalabkaaga iyo rabbaayadahaaga shilin.

Maaree meelaha ay shilintu ku nool yihiin:

- Xaaq cawshka iyo dhabbooyinkana bannee si jooqto ah.
- Googoo caleemaha iyo kaynta.
- Ka samee gidaar ah qoryo ama dhagaxaan halka u dhaxaysa cawska iyo looxaanta la googooyey.

Minnesota Department of Health
Vectorborne Diseases Unit
PO Box 64975
St. Paul, MN 55164
651-201-5414
www.health.state.mn.us

Borrelia miyamotoi Disease – Somali (4/11/19)

Si aad ugu hesho macluumaadkan qaab kale, wax 651-201-5414. Waxaa lagu daabacay warqad dib loo warshadeeyey.